

BÁO CÁO

Kết quả giám sát việc thực hiện pháp luật về công tác thi hành án hình sự và quản lý giáo dục các đối tượng tại cộng đồng trên địa bàn Thành phố

Thực hiện Nghị quyết số 47/NQ-HĐND ngày 21/7/2018 về chương trình giám sát của Hội đồng nhân dân thành phố năm 2019, Thường trực Hội đồng nhân dân thành phố đã thành lập Đoàn giám sát việc thực hiện pháp luật về công tác thi hành án hình sự và quản lý giáo dục các đối tượng tại cộng đồng trên địa bàn thành phố. Trên cơ sở giám sát trực tiếp tại cơ quan Thi hành án hình sự Công an thành phố, Tòa án nhân dân thành phố và 04 Ủy ban nhân dân phường¹ (các phường, xã còn lại đoàn giám sát qua báo cáo); nghiên cứu báo cáo và trao đổi làm việc với các cơ quan, đơn vị có liên quan, Thường trực Hội đồng nhân dân thành phố báo cáo kết quả giám sát như sau:

I. Một số kết quả đạt được.

1. Công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện công tác thi hành án hình sự.

Công tác tuyên truyền phổ biến giáo dục pháp luật đã được Cấp ủy, chính quyền quan tâm, chỉ đạo thực hiện. Hàng năm, đều xây dựng kế hoạch tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật trên địa bàn, trong đó có nội dung tuyên truyền, phổ biến giáo dục về công tác thi hành án hình sự và tái hòa nhập cộng đồng. Thông qua công tác tuyên truyền đã nâng cao nhận thức của cán bộ, nhân dân trong việc thực hiện các quy định của pháp luật về thi hành án hình sự, nhất là các đối tượng đang chấp hành án hình sự tại nơi cư trú.

Từ khi Luật thi hành án hình sự có hiệu lực, được sự quan tâm chỉ đạo của cấp ủy, chính quyền các cấp, công tác thi hành án hình sự, quản lý, giáo dục các đối tượng tại cộng đồng ở Ủy ban nhân dân các phường, xã đã có những chuyển biến tích cực, nhiều bị án đã nhanh chóng hoàn lương, tái hòa nhập cộng đồng, trở thành người có ích cho xã hội, không tái phạm tội, qua đó, góp phần vào việc giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội tại địa phương.

Ủy ban nhân dân các phường, xã đã cơ bản thực hiện đúng nhiệm vụ của mình khi trên địa bàn có người chấp hành án tại nơi cư trú như: Tiếp nhận hồ sơ, ra quyết định phân công người trực tiếp quản lý, giám sát, giáo dục người chấp hành án, tạo điều kiện để người chấp hành án lao động, học tập bình thường; yêu cầu người chấp hành án cam kết và thực hiện đầy đủ nghĩa vụ của mình; Lập hồ sơ đề nghị xem xét việc rút ngắn thời gian thử thách của án treo cho các bị án theo quy định. Công an các phường, xã đã mở sổ theo dõi, quản

¹ Phường: Cẩm Trung, Cẩm Sơn, Cửa Ông, Cẩm Thạch

lý các đối tượng trên địa bàn, đa số các bị án chấp hành án tại nơi cư trú đều chấp hành chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, các quy định của địa phương.

2. Kết quả thi hành án hình sự, công tác quản lý giáo dục các đối tượng tại cộng đồng.

a) Việc lập hồ sơ thi hành án.

100% các bản án, quyết định có hiệu lực pháp luật đã được Tòa án nhân dân ban hành quyết định thi hành án, đảm bảo đúng thẩm quyền, hình thức, nội dung, cơ bản đảm bảo thời hạn theo quy định của pháp luật về việc chuyển giao quyết định thi hành án đến cơ quan thi hành án Công an thành phố để thực thi việc chấp hành án, đồng thời gửi tới các đơn vị liên quan, chính quyền các phường, xã để kiểm sát, giám sát, theo dõi quản lý việc chấp hành án theo quy định của pháp luật...

Từ ngày 01/01/2017 đến ngày 30/10/2019, Cơ quan thi hành án hình sự Công an thành phố đã tiếp nhận bản án, quyết định thi hành án của cơ quan Tòa án và triệu tập 295 bị án, trong đó 284 người được hưởng án treo, 10 người chấp hành án cải tạo không giam giữ và 01 người bị quản chế (*năm trước chuyển sang, án treo: 86 người; cải tạo không giam giữ: 02 người, quản chế 01 người*) để ấn định thời gian phải có mặt tại UBND các phường, xã nơi người chấp hành án cư trú và cam kết việc chấp hành án, thiết lập hồ sơ thi hành án. Đã bàn giao đầy đủ cho Ủy ban nhân dân các phường, xã các hồ sơ bị án để tổ chức việc giám sát, giáo dục người chấp hành án. Nhìn chung việc triệu tập bị án và lập hồ sơ thi hành án bảo đảm thực hiện đúng trình tự, thủ tục, danh mục hồ sơ và thời hạn theo quy định của Luật.

b) Về tổ chức quản lý, giám sát, giáo dục các đối tượng tại cộng đồng.

Trên cơ sở hồ sơ thi hành án do cơ quan THAHS Công an thành phố bàn giao, UBND các phường, xã ra quyết định phân công người trực tiếp giám sát, giáo dục người chấp hành án, UBND các phường, xã thường phân công trưởng khu, thôn, hoặc tổ trưởng bảo vệ dân phố là những người có uy tín trong khu phố giám sát giáo dục các bị án.

Trong quá trình quản lý, theo dõi, giám sát, giáo dục người chấp hành án, UBND các phường, xã đã có nhiều cố gắng, theo dõi qua hệ thống sổ sách, cử cán bộ trực tiếp phụ trách và định kỳ kiểm tra; đại diện các tổ chức, đoàn thể được phân công trực tiếp giám sát, giáo dục người chấp hành án thường xuyên phối hợp với gia đình và yêu cầu thực hiện đầy đủ nghĩa vụ của người chấp hành án, yêu cầu gia đình có biện pháp giáo dục, phòng ngừa khi có biểu hiện vi phạm pháp luật; đồng thời giúp đỡ, tạo điều kiện cho nhiều trường hợp có việc làm ổn định, xóa đi mặc cảm, vươn lên cuộc sống, thực hiện tốt Nghị định 80/CP của Chính phủ về tái hòa nhập cộng đồng. Vì vậy số người phạm tội mới được hạn chế, tỷ lệ thấp².

² Số người bị kết án phạt tù cho hưởng án treo phạm tội trong thời gian thử thách : 05 người.

Đa số những người được phân công đã có tinh thần trách nhiệm, thực hiện tốt nhiệm vụ giám sát người chấp hành án. Tại một số phường, xã có sự phối hợp của các tổ chức chính trị - xã hội ở cơ sở để tham gia giáo dục, cảm hóa người chấp hành án nên đã góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động giám sát giáo dục đối với các bị án. Nhiều bị án được UBND các phường, xã tổ chức giám sát, giáo dục chặt chẽ, có nhiều tiến bộ, thực hiện tốt nghĩa vụ, hòa nhập với cộng đồng.

Cùng với giám sát, giáo dục, một số UBND các phường, xã đã quan tâm giúp đỡ bị án trong việc học nghề, giải quyết việc làm tạo thu nhập để ổn định cuộc sống, như: Giới thiệu vào làm việc tại các cơ sở sản xuất trên địa bàn, hoặc hỗ trợ cho vay vốn để ổn định cuộc sống. Tuy nhiên việc tạo điều kiện cho người hưởng án treo, người chấp hành cải tạo không giam giữ tìm việc làm gặp rất nhiều khó khăn do ở nhiều nơi tâm lý xã hội còn e ngại, bản thân người chấp hành án cũng còn mặc cảm, tự ti.

c) Về rút ngắn thời gian thử thách, miễn giảm thời hạn chấp hành án.

Qua giám sát tại các phường, xã cho thấy, chưa có trường hợp người chấp hành án được khen thưởng, lập công nhưng nhiều người đã thực hành tốt nghĩa vụ, có tiến bộ. Một số phường, xã phối hợp với Cơ quan THAHS Công an thành phố đã chú trọng triển khai lập hồ sơ đề nghị Tòa án nhân dân thành phố mở phiên họp để xem xét, ra quyết định rút ngắn thời gian thử thách cho những người được hưởng án treo³.

Đến ngày 30/10/2019 có 133 bị án đã hết thời gian thử thách, thời gian chấp hành án (*án treo 129 người, cải tạo không giam giữ 04 người*); trong đó có 91 người đã được cấp giấy chứng nhận chấp hành xong thời gian thử thách, thời gian chấp hành án (*án treo 84 người, cải tạo không giam giữ 07 người*). Công tác xem xét rút ngắn thời gian thử thách đối với những người hưởng án treo, giảm thời hạn chấp hành án phạt cải tạo không giam giữ đã góp phần động viên, khích lệ những người chấp hành án thực hiện tốt nghĩa vụ, không vi phạm pháp luật.

Đối với các bị án phạt tù nhưng cho hưởng án treo đang làm việc tại các doanh nghiệp, UBND các phường, xã đã quan tâm phối hợp trong công tác, quản lý, giáo dục người chấp hành án; tổ chức mời bị án, giải thích, tuyên truyền...

II. MỘT SỐ TỒN TẠI HẠN CHẾ, NGUYÊN NHÂN:

1. Tồn tại, hạn chế:

- Công tác quản lý hồ sơ ở một số phường, xã có lúc còn mang tính hình thức, vẫn còn trường hợp chậm hoàn thiện chuyển hồ sơ thi hành án, ảnh hưởng đến thời gian cấp giấy chứng nhận đã chấp hành xong thời gian thử thách của án treo.

- Chưa có hướng dẫn và quy định cụ thể về mức chi hỗ trợ đối với người được UBND phường, xã phân công giám sát trực tiếp, giáo dục người chấp

³ Theo quy định của Luật thi hành án hình sự và các văn bản hướng dẫn thi hành thì sau khi chấp hành xong ½ thời gian thử thách, các trường hợp này được xem xét rút ngắn thời gian thử thách hoặc giảm thời gian chấp hành cải tạo không giam giữ.

hành án, vì vậy chưa khích lệ và phát huy được hết khả năng và trách nhiệm của những người làm công tác này.

- Số người chấp hành xong án phạt tù về địa phương tái hòa nhập cộng đồng còn mặc cảm với xã hội, do hoàn cảnh khó khăn, không được đào tạo nghề, trình độ chuyên môn thấp, sức khỏe hạn chế, nhận thức xã hội còn mức độ; một số cơ sở sản xuất ở địa phương còn e ngại và không tiếp nhận các trường hợp này.

- Tại một số hồ sơ quản lý ở một số phường chưa có bản nhận xét định kỳ 3 tháng/lần đối với người đang chấp hành án phạt tù nhưng cho hưởng án treo và cải tạo không giam giữ (*phường Cẩm Trung*); một số bản nhận xét của người được giao quản lý, giáo dục và công an một số phường ghi trước bản tự nhận xét của đối tượng đang chấp hành án (*phường Cẩm Trung*); Một số đối tượng chưa có bản tự nhận xét theo quy định; bản tự nhận xét của đối tượng và bản nhận xét của người được giao quản lý giáo dục và báo cáo của UBND một số phường không thống nhất về nội dung nhận xét; Tại một số hồ sơ người quản lý, giáo dục và UBND phường đã tiến hành báo cáo nhận xét khi chưa đủ thời gian theo quy định (*phường Cẩm Sơn*);

- Tại một số phường, sau khi chấp hành được ½ thời gian thử thách, UBND phường chưa lập hồ sơ đề nghị rút ngắn thời gian thử thách theo quy định (*phường Cẩm Sơn, Cửa Ông*); Người nhận xét và người được phân công quản lý, giáo dục đối tượng không phải là một người trong quyết định của UBND phường (*phường Cẩm Trung*). Việc tổ chức giám sát, giáo dục ở một số nơi chưa chặt chẽ, chưa nghiêm túc: các bản tự nhận xét của bị án đều có nội dung giống nhau, rất sơ sài (*có trường hợp đánh máy sẵn*); bản nhận xét của người được phân công giám sát, giáo dục còn chung chung, chiếu lệ, mâu thuẫn. Có nơi bản tự nhận xét của bị án và bản nhận xét của UBND phường chưa đảm bảo theo quy định, không theo đúng mẫu biểu ban hành kèm theo Thông tư số 63/2011/TT-BCA của Bộ Công an.

- Công tác phối hợp với Chi cục Thi hành án dân sự thành phố trong thực hiện hình phạt bổ sung chưa được thực hiện triệt để, thất thu cho ngân sách nhà nước.

2. Nguyên nhân:

a) Nguyên nhân chủ quan

- Cấp ủy, chính quyền phường, xã một số nơi, có thời điểm còn chưa có sự quan tâm đúng mức. Đặc biệt hiện nay, việc giám sát, giáo dục các đối tượng trên địa bàn chủ yếu chỉ giao cho lực lượng công an, còn trách nhiệm của cộng đồng xã hội trong đó có các hội, đoàn thể, người có uy tín trong cộng đồng và phía gia đình người chấp hành án...thì còn bỏ ngỏ.

- Chưa nhận thức đầy đủ tầm quan trọng của công tác này, chưa phát huy hết khả năng trách nhiệm của mình, còn xem nhẹ trong công tác quản lý đối tượng, trong khi công tác bồi dưỡng, tập huấn nghiệp vụ chuyên môn chưa được quan tâm thường xuyên, dẫn đến việc tham mưu, thực hiện công tác thi hành án hình sự hiệu quả chưa cao.

- Tinh thần, ý thức trách nhiệm của một số cán bộ, người được giao nhiệm vụ, giám sát, giáo dục bị án còn ở mức độ, chưa thực sự tận tình, gần gũi trong chia sẻ, động viên; nhiều trường hợp thiếu kiểm tra, đôn đốc bị án chấp hành nghĩa vụ do ngại va chạm, nể nang.

- Bản thân người chấp hành xong án phạt tù trở về địa phương còn có tư tưởng mặc cảm, chưa vững vàng, lười lao động, không tìm việc làm, nhiều phần tử xấu lôi kéo, dẫn đến tiếp tục tái phạm, vi phạm pháp luật⁴.

b) Nguyên nhân khách quan

- Luật thi hành án hình sự 2010 và các văn bản quy phạm pháp luật liên quan hiện nay chưa có quy định cụ thể, chế tài đủ mạnh, hiệu quả, mang tính ràng buộc trong hoạt động quản lý, theo dõi, giáo dục các bị án nói chung và xử lý bị án vi phạm nghĩa vụ nói riêng. Bên cạnh đó, một số quy định còn mang tính hình thức, thiếu khoa học, khó thực hiện trong thực tế.

- Mặt khác, pháp luật cũng chưa có quy định cụ thể về trách nhiệm của người được phân công, cũng như chế độ chính sách hỗ trợ gắn với kết quả thực hiện giám sát, giáo dục người thi hành án để động viên những người thực hiện tốt nhiệm vụ; Chưa có quy định cụ thể về hỗ trợ kinh phí⁵, chưa quy định về chế tài xử lý các trường hợp không chấp hành đầy đủ nghĩa vụ của người chấp hành án tại địa phương, do đó chưa đủ sức răn đe, giáo dục đối tượng.

III. Một số kiến nghị:

1. Đối với UBND thành phố.

- Quan tâm hỗ trợ kinh phí cho Cơ quan THAHS công an thành phố và xem xét bố trí kinh phí cho UBND các phường, xã để thực hiện nhiệm vụ về thi hành án hình sự; đồng thời hướng dẫn việc sử dụng kinh phí bảo đảm cho hoạt động quản lý, giám sát thi hành án.

- Thường xuyên chỉ đạo UBND các phường, xã thực hiện tốt hơn các nhiệm vụ, quyền hạn về quản lý, giám sát, giáo dục tại cộng đồng, đồng thời thực hiện tốt các quy định và hướng dẫn của ngành chức năng nhất là khi Luật thi hành án hình sự sửa đổi có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2020.

2. Đối với Cơ quan thi hành án Công an thành phố.

Thường xuyên kiểm tra, hướng dẫn nghiệp vụ thi hành án hình sự đối với UBND các phường, xã; Chỉ đạo Công an các phường, xã tiếp tục thực hiện tốt nhiệm vụ giúp UBND các phường, xã theo dõi, quản lý, giám sát, giáo dục, giúp đỡ người được hưởng án treo, cải tạo không giam giữ và chấp hành xong án phạt tù, thực hiện tốt nhiệm vụ thi hành án hình sự trên địa bàn.

3. Đối với Viện kiểm sát nhân dân và Tòa án nhân dân:

a) Đối với Viện kiểm sát nhân dân.

⁴ Nhận thức của người chấp hành án còn kém do công tác giám sát, quản lý, giáo dục của gia đình chưa cao.

⁵ Trong Luật THAHS chưa có quy định cụ thể mức hỗ trợ về kinh phí.

Viện kiểm sát nhân dân trong thời gian tới cần quan tâm, chỉ đạo nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác kiểm sát đối với hoạt động thi hành án hình sự trên địa bàn; thường xuyên theo dõi, phát hiện kịp thời các sai sót vi phạm của các cơ quan, cá nhân có liên quan, trên cơ sở đó tăng cường kiến nghị khắc phục vi phạm.

b) Đối với Tòa án nhân dân thành phố.

Thường xuyên kiểm tra trong việc thực hiện đảm bảo đúng thời hạn gửi bản án; ra quyết định thi hành án, bàn giao quyết định thi hành án và bản án đã có hiệu lực pháp luật theo quy định của Luật thi hành án hình sự

4. Đối với Ủy ban nhân dân các phường, xã.

- Thường xuyên có sự chỉ đạo và tăng cường kiểm tra việc tổ chức, triển khai thực hiện của các bộ phận tham mưu, giúp việc trong công tác thi hành án hình sự. Tiếp tục tổ chức nghiên cứu, quán triệt và thực hiện nghiêm túc và đầy đủ các nhiệm vụ, quyền hạn của mình theo quy định của Luật thi hành án hình sự và các văn bản hướng dẫn nhất là Luật thi hành án hình sự sửa đổi có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2020.

- Kịp thời biểu dương, động viên và xem xét đề nghị rút ngắn thời gian thử thách của án treo, giảm thời hạn chấp hành án cho những người chấp hành có tiến bộ, lao động học tập, lập công... để khuyến khích người chấp hành án tích cực phấn đấu, cải tạo thành người có ích cho xã hội.

- Kịp thời chấn chỉnh và yêu cầu người chấp hành án phải thực hiện đầy đủ các nghĩa vụ của công dân và nghĩa vụ thi hành án theo quy định của pháp luật, xử lý nghiêm khắc những trường hợp cố tình vi phạm, trốn tránh nghĩa vụ thi hành án qua đó nâng cao hiệu quả giáo dục, phòng ngừa tội phạm góp phần giữ gìn trật tự an toàn xã hội.

Trên đây là báo cáo kết quả giám sát của Đoàn giám sát Thường trực Hội đồng nhân dân Thành phố đối với việc thực hiện pháp luật về công tác thi hành án hình sự và quản lý giáo dục các đối tượng tại cộng đồng trên địa bàn Thành phố./.

Nơi nhận:

- Thường trực Thành ủy (b/c);
- Thường trực HĐND Thành phố;
- UBND Thành phố;
- UBMTTQ Thành phố;
- Đơn vị chịu sự giám sát;
- Thành viên Đoàn giám sát;
- Lưu: VT.

**Phó chủ tịch HĐND thành phố
Trần Hoàng Hải**